

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedige meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachtster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongertje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Geneveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluichte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensharten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Grote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

Derde druk.

Nr. 20.

A. HANS.

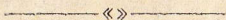
DeKlok van Stuivekenskerke

Jantje van Sluis

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE KLOK VAN STUIVEKENSKERKE.

— Grootvader, vertel ons een beetje, smekten de kinderen.

Vier waren er : Jan, Willem, Karel en Marie. Ze woonden met hun ouders te Gent. Maar grootvader leefde ook bij hen. Eigenlijk kwam de grijsaard uit West-Vlaanderen. Hij had ginder handel gedreven en woonde toen te Stuivekenskerke, een klein dorp bij Diksmuide. Door een zeer droevige oorzaak was hij naar Gent gekomen..... De oorlog had hem uit zijn huis gejaagd. Stuivekenskerke ligt heel dicht bij den IJzer. En toen er daar gevochten werd, in 1914, moesten grootvader en grootmoeder Landuit vluchten. Ze waren lang gebleven, juist als de brave onderwijzer, mijnheer Hendrik Degrave. En met hem hadden ze onder granaten en kogels, onze soldaten geholpen en gewonden verpleegd. Maar op den duur konden ze het er niet meer uithouden. De huizen stortten in. Brand woedde en het gevaar werd te groot.

Grootvader en grootmoeder sukkelden naar de Panne en van daar naar Frankrijk. Over Engeland en Holland reisden ze vervolgens naar Gent, waar hun zoon woon-

de. 't Liefst waren ze bij hem. In zulk een vreeselijken tijd zoeken familieleden hulp en troost bij elkaar. De corlog duurde lang. Na drie jaar stierf grootmoeder. Eindelijk was de oorlog uit.

Grootvader had geen zin meer, om naar Stuivekenskerke terug te keeren. Van het dorp was trouwens niets meer over gebleven. De menschen woonden in barakken en nadien bouwden ze wel weer steenen huizen ; maar grootvader Landuit kon er niet aan denken zich daar opnieuw te vestigen zonder zijn goede vrouw. Hij zou er al te eenzaam en verdrietig leven.

Liever bleef hij dan bij zijn zoon en schoondochter en de vier kleinkinderen, die hem zoo beminden. Maar wel sprak hij nog gaarne over Stuivekenskerke of Stuuwetjes, zooals hij zijn geboortedorp noemde. En dan haalde hij allerlei oude herinneringen op. Wat hoorden de kinderen dat gaarne !

Zoo vroegen ze hem nu weer om wat te vertellen...

En grootvader begon..... De kleinen hadden sommige dingen wel meer gehoord, maar dat gaf niet. altijd vonden ze er weer nieuw genoeg in.

— Ja, kinderen, zei grootvader., we hadden een oud en nieuw Stuuwetjes. Ik ben op het oud geboren. Daar stond een groote kerk met een hoogen toren, een der hoogste van Veurne-Ambacht. Maar de kerk was bouwvallig geworden en stortte in. Nu moesten we een nieuwe bouwen. De heer van 't dorp wilde die kerk een eind verder zetten, en dat gebeurde. Rond de nieuwe kerk kwamen

er dan ook huizen en zoo ontstond daar Nieuw-Stuivekenskerke. Het oud, waar ik lang bleef wonen en waar uw vader geboren is, werd stil en verlaten. Het puin van de kerk was weggeruimd, maar de toren bleef staan. Op een steen stond het jaar 1572..... Toen is de toren hersteld, want voorzeker was hij veel vroeger gebouwd. De toren had een grooten een vijf kleine spitsen. Binnen was er een wenteltrap. Ha, ik ben er dikwijls opgeklimmen.... en daar boven hadden we zoo'n schoon vergezicht. We zagen Diksmuiden, Nieuwpoort, Veurne en veel dorpen, en bij wat klaar weer, Oostende en Brugge...

— En Gent, grootvader ? vroeg Jan.

— Neen, Gent was te ver !..... Maar dicht bij ons reed toch de trein van Veurne naar Gent en, als ik hem zag, peinsde ik altijd aan uw vader en moeder en aan u... Ik ben dan later ook op Nieuw-Stuivekenskerke gaan wonen..... En nu zal ik u wat vertellen van onze oude klok. Die moest verhuizen. Met veel moeite haalde men ze uit den toren. Men zou ze in den nieuwen hangen. Maar de nieuwe toren was te zwak voor de kloeke klok. Wat dan ? Wel, men maakte naast de kerk een samenstel van balken en hing daar de klok aan. En men luidde ze dus buiten in plaats van binnen den toren.

Elken avond om tien uur moest de klokkenluiders luiden. Dat was zoo een gewoonte. In vroegere jaren deed men dat in elke stad en in elk dorp. Als de avondklok luidde, moesten de inwoners hun vuren uitdoen.

het vuur in den haard namelijk. Want toen was men veel banger voor brand dan nu. De meeste huizen waren nog van hout en de daken van riet of stroo. Denk nu eens hoe een vonk uit een schouw een heele straat, ja, een halve stad in brand kon steken. Dat is meermaalen gebeurd. En om te blusschen hadden de menschen geen pompen als nu, maar ze moesten het water met leeren emmers aandragen. De vlammen waren rapper dan zij ! De gewoonte van die avondklokken te luiden, is dus hier en daar blijven bestaan. Zoo was het ook te Stuuwetjes. De klok kondigde het politieuur aan. De herbergen moesten dan gesloten worden.

Onze klokkenluider was nog al bang uitgevallen. En hij niet alleen ! Veel menschen geloofden aan allerlei flauwe dingen, allerlei onzin. Zoo zongen wij als jongens dit versje :

En grootvader zong het na :

« Schapertje, schapertje, rute, tu, tu...
Waarom laat je joen schapjes niet uut.
'k En durve ni van den beerewulf,
Den beerewulf die zit in 't riet,
'k En hoor hem noch 'k en zie hem niet ».

De beerewulf, ja, dat was een aardig ding, kinderen. Maar ik zeg u eerst, dat hij niet bestond en nooit bestaan heeft. Veel menschen waren er toch bang van ! Het was een wolf, die zich kon veranderen in een hond en

ook wel in een mensch. Als iemand laat naar huis ging, kwam de beerewulf soms uit het riet gesprongen, rechte op den rug van dien sukkelaar. De man kon hem niet van zich schudden. Hij moest dien zwaren last dragen tot aan zijn huis. En zweeten dat hij deed ! Maar de beerewulf deed toch nog wijs. Hij plaagde zoo vooral die gasten, die veel te lang in de herberg zaten in plaats van bij vrouw en kinderen thuis te blijven. En het gebeurde dat hij een dronkaard in de Reigersvliet of in een ander vaartje smeed om hem nuchter te maken. En de kerel moest dan maar zien, dat hij weer aan den kant geraakte.

Ja, ja, zoo vertelden de menschen, maar 't waren allemaal fabels.

Doch onze klokkenluider geloofde er wel aan en aan nog een hoop dwaze dingen meer.

Eenige gasten wisten dit en besloten hem eens een poets te bakken. Luistert maar !

Op een avond moest de man weer gaan luiden. Hij kroop op den klokkenstoel, om met den voet de klok in beweging te brengen. De klok zwierde wel... een, twee, een, twee, een, twee..... maar wat was dat ? Er kwam geen klank, geen bom, bom bom ! En de luider sprong van de stoel af. Om eens te kijken wat er aan scheelde, denkt ge ? O, neen, hij was veel te bang ! De dwaze gast liep een herberg binnen. Hij was zoo bleek als een doek.

— Wat is er ?... Wat is er ?... vroegen de menschen die daar zaten te babbelen.

— De klok.... o, de klok !

— Maar wat met de klok ?

— Ik heb geluid.... maar o, de klok..., de klok ! Menschen toch, de klok !

— Spreekt dan ! Ge hebt niet geluid ! We hebben toch niets gehoord ! Zijt ge niet wel bij 't hoofd ? En ge beeft over heel uw lijf !

Zoo riepen de menschen in de herberg.

— Ja, ik heb geluid, maar de klok is betooverd ! kermde de man.

Allen lachten luid. Zij geloofden aan geen tooverij...

— 't Is toch waar ! verzekerde de luider. Ik heb de klok gezwaard, maar ik hoorde niets ! Ze is betooverd, zeg ik, heelemaal betooverd !

— Dat willen we zien... riepen de dorpingen.

Ze vroegen aan den waard om een lantaarn. En samen gingen ze naar de koppige klok, die van avond haar stem niet wilde laten hooren. De luider zelf kwam voorzichtig achteraan.

De menschen bekeken de klok,, die weer rustig aan den balk hing. Een barstte in lachen uit.

— 'k Geloof het wel, dat de klok niet klinkt, de klepel is weg, riep hij.

— Ja, de klepel is er uit ! zeiden de anderen dan ook.

De luider kwam beschaamd nader. En nu zag hij, dat er geen tooverij in 't spel was.

De menschen hoorden aan de kerk gelach. En kapoe-

nen liepen weg. Deze wisten er meer van. Maar ze vertoonden zich niet. De luider was kwaad. En ook verleggen ! Hoe zouden de dorpingen hem voor den gek houden om zijn dom bijgeloof !

Den volgenden morgen was de klepel nog niet terug. De burgemeester hoorde 't gebeurde. Hij lachte ook eens om de grap. Maar nu was 't wel ! De poetsenbakkers moesten den klepel terugbrengen. 's Middags was deze er nog niet. De burgemeester liet den veldwachter rond zeggen, dat men den klepel dadelijk moest terug brengen. Niemand scheen iets van den klepel te weten. De luider durfde zich den ganschen dag niet vertoonen. En 's avonds was het onnoodig zijn gewoon werk te verrichten... Zonder klepel zou zijn klok immers nog betooverd zijn !...

Den volgenden dag was de klepel nog niet terug. De burgemeester speelde geweldig op.....

— Tegen wien, grootvader ? vroeg Jan.

— Tegen.... niemand ! Hij kende den schuldige niet. De veldwachter moest huiszoeking doen. Hij ging bij de gasten, die als grappenmakers bekend stonden, maar niemand wist iets van den klepel af... De veldwachter kon niets doen. En 's avonds zweeg de klok weer. Maar 's morgens hing de klepel op zijn plaats. De ee.. of ander had er hem 's nachts gehangen. Niemand heeft ooit geweten , wie het geweest is. En de klokkenluider had maar liever, dat er over die geschiedenis niet verder gesproken werd. Toch moest hij nog al eens iets over dien

klepel hooren.... En de menschen zeiden, dat de kabouters hem zeker weer op zijn plaats gehangen hadden.

— De kabouters, grootvader ? vroeg Willem.

— Och ja, daar waren bij ons ook wel vertellingen van... De kabouters waren kleine mannetjes met lange baarden. Ze woonden in den grond lans de kanalen. Maar ze bestonden ook alleen in de verbeelding van sommige menschen. Er was eens een boerin op Stuvekensketke, die nooit tevreden kon zijn. Ze had een groote hoeve, paarden, koeien, veel land, en toch zat ze altijd te bloemen. Haar man was al niet veel beter. Ze zouden veel rijker willen zijn. Op een avond spraken ze er weer over en opeens stond een kabouter vóór hen.

— Wel, menschen, zei het kleine manneke, ge moogt drie wenschen doen en wat ge begeert, zult ge dadelijk krijgen. Maar pas op, samen drie wenschen, hoor... en niet elk drie... en weg was de kabouter.

De boer en de boerin waren o, zoo blij... Nu zouden ze heel rijk zijn....

— Ik zal de wenschen doen, zei de vrouw. Maar er eens goed over slapen.

— Neen, riep de man, ik ben de baas en het is dus mijn recht te wenschen.

En zoo begonnen ze te twisten, al erger en erger. Het venster stond open en de vrouw, die zeer kwaad was, riep zonder nadenken :

— Ik wilde, dat ge in den peereboom vloogt !

En wip, de boer schoot als een vogel door het raam,

recht in den perelaar ! De takken sloten zich om hem en hij kon er niet uit. Hij was woedend en schreeuwde tot zijn vrouw :

— En ik wenschte, dat gij in den appelboom zat !

Hoep, de vrouw vloog door het venster, netjes in den appelboom. Daar zaten ze nu recht tegenover elkaar. En ze hadden maar een wensch meer over. Ze konden nog een kasteel vragen of een zak goud, maar wat zouden zij er aan hebben, als ze altijd, dag en nacht, Zomer en Winter in den boom gevangen zaten. Ze wenschten dus maar samen weer veilig naar beneden te komen. En dat gebeurde dan ook. Ze stonden weer op den grond en de drie wenschen waren voorbij.

Ze hoorden iemand luid lachen. De kabouter stond daar weer en zei :

— Wel, beste menschen, ge hebt nu een goede les gehad.... Ge ziet, wat er van al uw wenschen en verlangens komt. Leef tevreden, en ge zult gelukkig zijn !

En weg was het ventje. De boer en de boerin begrepen nu toch hun dwaasheid.

In een ander verhaaltje van de kabouters mochten een houthakker en zijn vrouw ook drie wenschen doen. Ze zouden wachten tot 's morgens. Maar wat later in den avond kreeg de man honger en hij zei, zoo zonder nadenken :

— 'k Wou, dat ik een smakelijke worst in de pan had.

Opeens hoorde hij « sis, sis », en ja, hoor ! de eerste

wensch was vervuld : daar lag een worst in de pan te braden. De houthakker schrok geweldig en zijn vrouw werd kwaad en riep, zonder eigenlijk te weten wat ze zei :

— Domoor, ik wou dat die worst aan uw neus hing.

Waarlijk de worst bengelde aan 't topje van zijn neus... En nu bleef er nog een wensch over.

— Man, we zullen veel geld wenschen en dan een gouden koker om die worst laten maken, troostte de vrouw.

— Denkt ge dat ik altijd met zoo'n ding aan mijn neus wil loopen ? riep de man uit.

En hij wenschte maar gauw, dat de worst er zou afvallen.... Zoo waren de drie wenschen gedaan.... En de lieden hadden alleen een worst van zeven stuivers...

— En nu zijn er geen kabouters meer, vervolgde grootvader. Werken is de boodschap en dat is maar 't beste ook.... schatten liggen niet voor 't rapen.... Eenige mannen vonden eens een steen, waarop gebeiteld was :

O, wonder boven wonder,
Wie weet, wat ligt hier onder.

— Zeker veel geld, meenden de mannen en ze zouden den steen omkeeren en zoo weg wentelen. 't Was een geweldige arbeid. Ze zweetten er bij. Maar 't lukte toch. En op den anderen kant lazen ze dan :

O, wat ben ik blij,
Dat ik lig op mijn andere zij !

De mannen waren gefoet.

Ja, dwaze menschen, die aan al die fabelen gelooven..... Een sprookje is aardig en vermakelijk. Maar bijgeloof is dwaas.... We hebben zoo eens een knecht gehad... Loden, een braven kerel, maar ook zijn hoofd vol allerlei domme verhalen en gekheden. Ik gaf hem eens een mes ten geschenke en hij wilde het n'et aannemen. Dat zou ruzie tusschen ons brengen. Eens was hij op een kermismaal genoodigd ; hij kwam de dertiende aan... en hij ging weer heen, al smulde hij gaarne.

— Dertien brengt ongeluk, zei hij, net of dertien meer te zeggen zou hebben dan twaalf.

Op Vrijdag wil hij nooit een nieuw werk beginnen.

— 't Zou niet lukken, hield hij vol... Zoo had hij allerlei vooroordeelen.

Op een avond stormde hij onze kamer binnen. Hij was zoo buiten zinnen dat hij languit over een stoel viel, met zijn armen tegen de tafel bonsde, en pap uitstootte, die juist klaar stond voor ons avondmaal.

— Baas, hilde hij weer. O, baas toch !

Ik vroeg wat er hem deerde.

— Baas, hulde hij weer. O, baas toch !

Ik trok hem recht en 'k werd boos. Zoo onnoozel doen voor een man ! En dan kwam 't uit. Achter ons huis zat de beerewulf. Hij was naar hem toegekomen.

Ik pakte den grooten lummel bij den arm en nam hem mee naar den beerwulf. Ik moest er moeite voor doen. We hoorden geroep en getier.

— Luister, baas, de beerwulf zet andere menschen na ! kernde Loden.

Hij wilde weer wegloopen, maar 'k hield hem bij zijn vestje. En de bange knul moest verder mee. Ja, eenige dorpelingen zaten den beerwulf achterna. En weet ge wie de beerwulf was ? Een uitgebroken koe, die den hof van een buurman leelijk toetakelde en door de haag wilde breken, toen onze knecht voorbij kwam. Onze buurman en zijn zoon en dochters waren nu druk bezig het beest op te jagen. We hielpen een handje en konden den beerwulf terugbrengen in den stal van boer Venkels. De knecht was toen beschaamd. Moest hij daarvoor languit de kamer komen binnen vallen en onze lekkere pap over tafel storten !...

En veel wijzer werd Loden niet. Op een avond was hij te Diksmuiden aan het Krekeltje, zooals een vaartje heette. Loden zag al opeens een witte gedaante langs den kant omhoog kruipen.

— 't Waterspook, dacht hij, en hij zette het op een loopen.

En in zijn angst keek hij niet uit en botste recht op een burger, die bijna omver tuimelde en erg kwaad werd.

— Domoor, wat scheelt er u ! riep die burger uit.

— 't Waterspook ! gilde Loden.

— Wat, waterspook....

— 't Komt uit 't Krekeltje.

— Waar ?

— Daar !

Loden wees naar de plek. De burger ging zien en vond een groot stuk wit papier, dat door den wind over de oeverhelling voort geblazen werd en een kreukelend gerucht maakte.

— Hier is uw spook ! zei de Diksmuidenaar, en hij wreef Loden kwaad met het papier in het gezicht.

Nog eenige menschen bleven staan, hoorden de geschiedenis en lachen Loden uit. Een van hen kende onze knecht en vertelde mij 't gebeurde. Ja, die met zijn hoofd vol spokerij zit, kan dwaze ontmoetingen hebben.... Maar ik leefde gaarne in het waterland.

Och, kinderen we woonden zoo rustig onder onze hoogen toren van « Stuuwetjes ». En onze klok hoorden als we vroolijk waren. Ze kloeg mee, als we een familielid of een vriend naar het graf droegen. Maar over uw grootmoeder kon ze niet luiden...

De oude man zweeg even. Hij was ontroerd.

— Grootvader, zing eens van de kraaie ? vroeg kleine Marie, die zijn droefheid nog niet begreep.

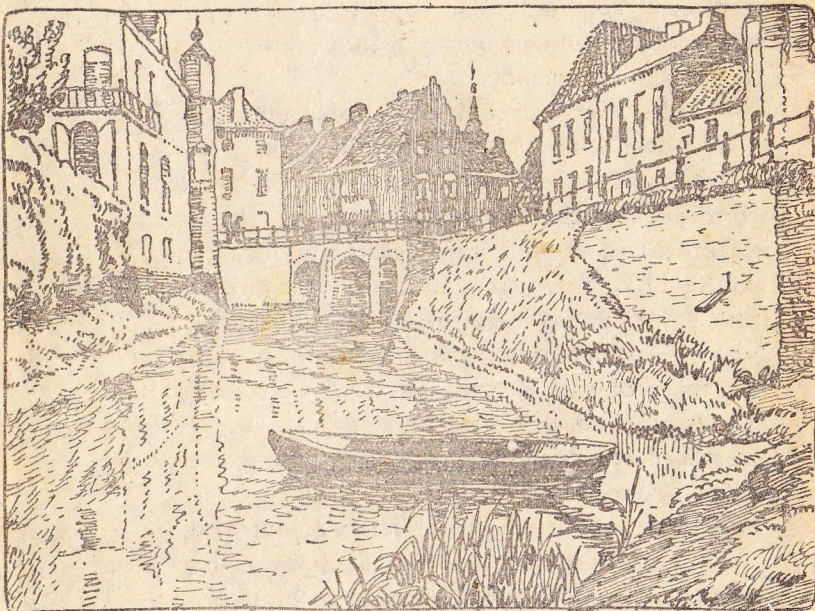
— Van de kraaie, mijn kleppe ! O, ja, hoor !

En grootvader zong een liedje uit zijn streek :

Zei de kraaie tegen de puud :

Puud

kruupt uut !

Het Krekeltje te Diksmuide.

« Je zou me stekken ! » zei de puud.

« 'k En doe ! » zei de kraaie.

En de puud

kroop uit.

« Stekke ! » zei de kraaie.

« 'k Ken 't gepeisd ! » zei de puud.

Dat was op zijn West-Vlaamsch... Een puud of puud is een kikvorsch. En een kraai zei dus tegen den kikvorsch :

— Kruip eens van tusschen dat groen ».

Maar de kikvorsch had er niet veel zin in en antwoordde :

— Je zoudt me oppikken.

De kraai beloofde dat niet te doen en de kikvorsch geloofde het. Hij kwam van tusschen het kroos en hap. de kraai had hem beet. En terwijl hij door 't keeigat verdween, kreunde de arme puud nog :

— 'k Heb het wel gedacht.

— Kraaien zaten op onzen toren veel en ze wonden bij de klok, zei groovader ; maar in dit versje bedoelt men dien zwarten vogel niet. Een kraai eet geen kikvorschen. 't Moet kraan zijn of krane. Toen ik klein was, zagen we die vogels op hun stelten nog aan de poelen en krekken. En zij haptten wel kikvorschen en vichjes. Tegen den Winter vertrokken ze naar 't Zuiden en tegen den Zomer over Vlaanderen naar 't Noorden. En dan zongen we :

« Kraane waar ga je ?
Naar Engeland,
Van Engeland naar Spanjen ».

Onze streek was zoo schoon : velden, weiden, kanalen, vaartjes, kreken, hoeven, boomgaarden en dan zoo veel prachtige torens. En kinderen, die toren zie ik elken dag, in mijn geest nog 't meest : Oudekapelle, Nieuwkapelle, Loo, Pollinkhove, Mannekensverre, en nog zoo veel andere. En we hoorden, als we door de weiden van Stuuwetjes wandelden, soms klokken van alle kanten... We vischten in de vaarten en veel visch zat er ! We gingen kijken naar de processie van Veurne en naar de reuzen van Nieuwpoort. Geen echte reuzen, hoor... maar gemaakt van wissien. En dan zongen we het reuzenliedje en we sprongen er bij... kijk zoo....

En grootvader deed het na en zong de versjes :

« Al die daar zegt, de reus die komt,
De reus die komt,
Ze liegen er om.
Keere weerom, keere weerom,
Reuzegom !

Sa moeder, tap van 't beste bier,
Van 't beste bier,
De reus is hier.
Keere weerom, keere weerom,
Reuzegom !

Sa moeder, zet de pot op 't vuur,
De pot op 't vuur,
De reus ziet zuur.

Sa moeder snijd een boterham,
Een boterham,
De reus ziet gram.

Sa moeder, sla de tap op 't vat,
De tap op 't vat,
De reus is zat ».

In den ouden tijd gingen de reuzen in de Sint- Jansprocessie, ingesteld in de jaren 1400. Toen de Franschen Nieuwpoort wilden nemen, maar op de vlucht gedreven werden. De vrouwen hadden toen zelf meegestreden en Jan Turpin, de burgemeester vuurde de burgers aan. Bij de overwinning offerde men een kaars, zoo lang als de stadswallen. Ze werd te Brugge gemaakt van wel 400 pond was en men moest ze op een spil winden. Maar we moeten niet van oude oorlogen spreken... we hebben aan den onzen genoeg gehad !

—————«»—————

Als ge van Brugge het kanaal naar 't Noorden volgt, langs Damme en Oostkerke, komt ge te Sluis. Het is een oud stadje. Het behoort nu aan Nederland. Maar

Jantje van Sluis.

350 jaar geleden was het ook nog Vlaanderen. Men noemt de streek nu Zeeuwsch-Vlaanderen. Ook Duinkerke, in Frankrijk was in dien tijd Vlaanderen en het gewest daar heet Fransch-Vlaanderen.

Te Sluis, in Zeeuwsch-Vlaanderen, ziet ge een schoon stadhuis, met een belfort, dat juist gelijkt op het nu herstelde Nieuwpoort. En in het belfort hangt een groote klok, waarop men leest : « Victor is minen name ».

Maar er is iets anders dat meer de aandacht trekt, vooral van de kinderen en toch ook van groote menschen die Sluis bezoeken. In een klokgat staat een houten manneke, met een hamer in de hand. Naast hem hangen ook klokken en elk kwartier slaat Jante met zijn hamer op en van die klokken. Dat is de voorslag. 't Is een aardig gezicht, te meer nog daar Jantje netjes geschilderd is en daar zoo pront de wacht houdt.

En waarom staat Jantje daar ? Ik zal het u vertellen...

Sluis heeft veel door oorlogen geleden. En ge kunt dat nog wel zien. Er zijn straten zonder huizen bijna. De woningen werden vroeger weggeschoten.

En zoo was het in 1606 weer eens oorlog. Een bende Spanjaarden naderde op een donkeren avond Sluis om de stad te veroveren.

De hoofdman Du Terrail meende ze gemakkelijk te nemen. De poorten waren wel gesloten, maar hij zou ze open krijgen door list. Met een kloek leger wilde hij de Oostpoort nemen en een andere bende moest de Zuidpoort bestormen.

— We beginnen tegelijk, als de klok elf uur slaat, zei Du Terrail tot zijn officieren. Aan de zuidpoort moet gij veel gerucht maken. Dan zullen de soldaten die de stad verdedigen, allen naar dat punt snellen. Wij houden

ons bij de Oostpoort heel stil.... en als gij in 't volle gevecht zijt, gooien wij daar met bommen de poort open. Dus goed begrepen, als de klok binnen de stad elf uur slaat ! Niet vroeger en niet later ! We kunnen die klok duidelijk hooren. Als we niet tegelijk beginnen mislukt onze onderneming.

In de stad dacht men aan geen kwaad. De bewoners hadden de nadering van den vijand niet bemerk. En och, aan de poorten hield men de wacht. Hadden de bewoners de waarheid vermoed, zij zouden zoo rustig niet geweest zijn. Als de Spanjaarden de stad binnen vielen, zou er vermoord en geplunderd worden !

Jan, de klokkenist ging om kwart na tien de klok opwinden van den stadhuistoren. Dat was zijn gewoon werk, elken avond. Dan moest hij tevens eens rondkijken of er in den omtrek geen brand woedde of verdachte seinen werden gegeven.

Jan zou zijn lantaarn ontsteken.

— Klazina, ge hebt vergeten olie in de lantaarn te doen ! bromde Jan tot zijn vrouw.

— Och, ja ! Ik heb het vandaag ook zoo druk gehad ! zei Klazientje. Geef de lantaarn hier... Maar 't is waar ook.... er is geen olie in huis. 'k Moest er naar den winkel gehaald hebben ! Zal ik er wat nemen uit de lamp ?

— En mij nog langer laten wachten ? Dank u.... dan ga ik in 't donker. Ik zal 't wel vinden !

— En armen of beenen breken, of uw nek !

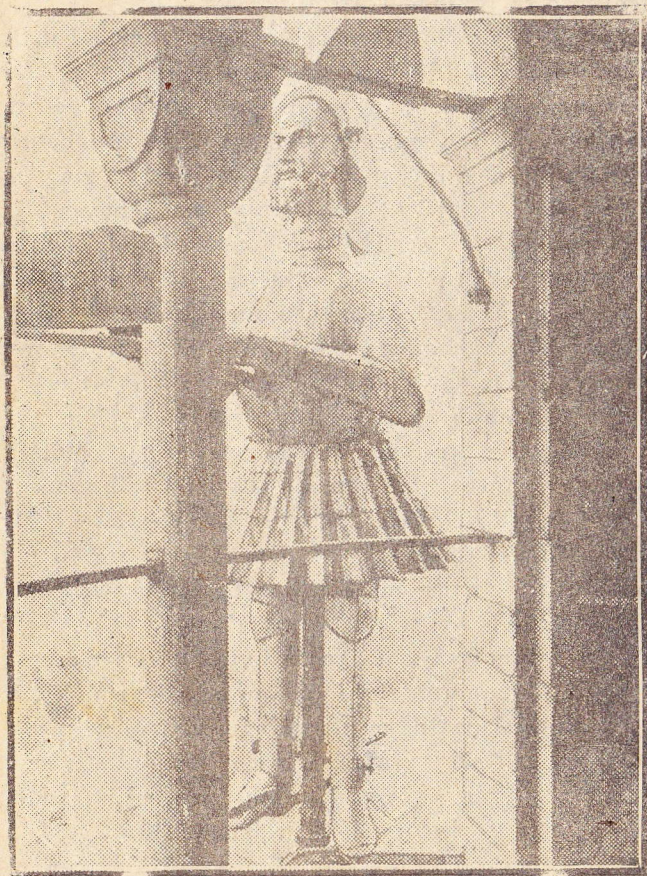
Maar Jan liep al heen. Hij deed het deurtje van den toren open en beklom de treden.

— Nu, 't is toch maar raar zoo in 't donker ! dacht hij... en waarlijk hij werd een beetje bang.

De wind blies door de gaten. Och, dat was heel natuurlijk, want 't waaide, maar bange menschen hooren in die geluiden altijd iets bijzonders. En zoo ging het nu ook met Jan. Toch geraakte hij veilig boven. Hij tastte naar de kruk.... Hij begon te draaien.... Twaalf keer moest hij den wrang omkeeren.... En hij telde : een, twee, drie, vier.... Maar toen ontstelde hij vreeselijk. Er fladderde iets rond zijn ooren.... « Ai », schreeuwde Jan zelfs. Maar dan moest hij lachen. Hij begreep, dat het een opgeschrikte vleermuis geweest was... Die diertjes woonden in den toren, samen met vogeltjes, muizen, ratten en spinnen ! Jan draaide voort en telde : vier... vijf, tot twaalf... Krak ! Jan verschoot nog meer... Hij had de klok overwonden. Zeker, had hij tweemaal vier geteld en dus dertien maal gedraaid. Het uurwerk was stuk en de klok viel stil.

— 'k Zal morgen wat hooren van den burgemeester ! kloeg Jan. Ik kan nu de klok niet meer herstellen.... Och, in den nacht slapen de menschen en behoeven ze niet te weten, hoe laat het is ! Maar van den burgemeester krijg ik vast wat mee. Allemaal schuld van mijn vrouw. Waarom kan ze niet op tijd mijn lamp vullen !

Zoo brommend daalde Jan de trap af. En toen hij zijn huisje binnen trad, zei hij :

— Nu is het uurwerk kapot... Ik heb me overteld... en dat is allemaal uw schuld. Waarom gaat ge niet op tijd om olie !

— Overteld ! herhaalde Klazina. Maar ge moet toch geen licht hebben om te tellen, zou ik meenen !

— Ja, lach er maar mee ! Zult gij morgen naar den burgemeester gaan ? Ik kan wat leelijke woorden naar mijn kop krijgen !

— Och kom, dat doet ook al geen zeer ! Maar hoe is het nu eigenlijk gebeurd ?

— Ik schrok van zoo'n domme vleermuis en dat zou niet gebeurd zijn, als ik mijn lantaarn had gehad !

— Schrikken van een domme vleermuis, dan vind ik, dat ge al zoo dom zijt, als die vleermuis zelf. En trek nu niet zoo'n kwaad gezicht. Wat drommel, de toren is toch niet ingevallen, hé ? Morgen maakt ge de klok en 't is daarmee al. En laat de burgemeester wat brommen. Als hij het over de klok niet doet, bromt hij toch over wat anders ! Dat is de gewoonte van hem en toch is hij een beste man... En laat ons nu gaan slapen...

De goede Jan wist niet, hoe hij de stad redde ! Want de Spanjaarden daar buiten, wachtten op klokslag elf. Dan moesten ze hun aanvallen beginnen. Maar de klok zweeg.

— Dat is vreemd zei de bevelhebber aan de Zuidpoort, zou ons plan verraden zijn ? En hebben de Sluizenars de klok stil gelegd ? Dan is het onnoodig iets te beginnen.

— Wat scheelt die verwenschte klok ! bromde Du Terrail aan de Oostpoort. 't Moet toch al elf uur zijn ! Zou alles verklapt zijn en de lieden daar binnen ons in de war willen brengen ?

De Spanjaarden vertrouwden den boel niet.... Maar in zijn woede deed Du Terrail alleen een aanval ! De wacht hoorde het en sloeg alarm. De soldaten rukten aan.... en Du Terrail moest met groot verlies vertrekken. Aan de Zuidpoort gebeurde er niets, want de soldaten daar waren bang, dat hun plan uitgelekt was en weigerden hun leven te wagen...

Jan, de klokkenist, was door het rumoer ook gewekt. Ontsteld greep hij zijn wapen, want de burgers steunden in den tijd de soldaten in 't gevecht. Catharina Rooze, een Sluische vrouw, had eenige jaren vroeger bij een belegering zelf een heele bende meisjes en vrouwen op de wallen aangevoerd.

Jan deed dus zijn plicht en was heel blij, dat de vijand buiten Sluis gehouden werd. Maar hij wist niet dat hij daartoe in 't bijzonder meegewerkt had. Gevangenen vertelden dit echter aan der kommandant en den burgemeester.

Den volgenden morgen moest Jan bij den burgemeester komen.

— Daar hebt ge 't al, zei hij tot zijn vrouw. Dat is natuurlijk voor die klok.

— Och, kom, de burgemeester zal nu wel in goed humeur zijn. De Spanjaarden hebben leelijk hun neus ge-

stooten aan de poort.... En ge zult geen brommer krijgen ! meende Klazina.

Maar Jan was er nog niet zoo gerust op. De burgemeester keek streng.

— Jan, vertel mij eens, zei hij, waarom de klok van nacht niet geslagen heeft !

De man verhaalde eerlijk de waarheid. En dan boog hij het hoofd, om de vermaning aan te hooren. Maar de burgervader sloeg hem vroolijk op den schouder.

— Wat een geluk Jan, dat die vleermuis u zoo deed schrikken en gij de klok overwonden hebt, zoo werd 'de stad gered.

Jan meende, dat de burgemeester een beetje onwijs geworden was. Maar dan hoorde hij alles.... Omdat de klok geen elf uur sloeg, mislukte het plan van den vijand.....

Jan moest met de heeren van 't stadhuis een glas wijn blijven drinken.... Ze konden hem moeilijk een belooning geven, omdat hij eigenlijk bang was geweest.

Maar een schepene, die een geestige kerel was, zei :

— We zullen zorgen, dat dit feit nooit vergeten wordt. Jan moet voor altijd op den toren.

De klokkenist schrok... Wat, altijd op den toren? Nooit meer beneden komen. Maar toen hij hoorde, dat de schepene hem nabootsen zou door een houten ventje, had hij er vrede mee.

Toch vroeg hij :

— Heeren, een verzoek als 't u belieft ! Zet er geen

vleermuis bij ! Dat beest deed me wel vreeselijk schrikken, maar ik heb bij 't gevecht getoond dat ik geen bangrik ben !

De heeren wisten dat wel en ze zouden de vleermuis weglaten. Wat later stond Jan in den toren, een houten manneke met een hamer in de hand, om op de klok te slaan.... En hij staat er nog, maar omdat hij van beneden gezien, maar klein is, noemen ze hem « Jantje van Sluis ».

JAN VAN NIJVEL.

Te Nijvel, in een zijtorentje van de H. Geertruidkerk, staat een koperen mannetje. Vroeger sloeg hij ook op een klok het heel en half uur. Nu is hij werkeloos. Een Waalsche versje luid vertaald :

« De hond van Jan Nijvel,
die wegloopt als men hem roept ».

Jan van Nijvel zegt men, was Jan II. van Montmorency, die twee zonen bezat, Jan en Lodewijk. Na den dood zijner eerste vrouw, hertrouwde hij. De jongens konden het niet best vinden met hun nieuwe moeder en liepen weg. De vader riep hen terug, maar tevergeefs. Hij noemde hen honden en « zoo vluchtten de honden van Jan van Nijvel als men ze riep ». Anderen zoeken den oorsprong van het rijmpje zoo ver niet. Vroeger stond er bij dat koperen mannetje een hond. Helaas ! in 1879 wierp een windvlaag het dier naar beneden. En zegt men, sedert roept Jan zijn hond... maar te vergeefs. Vroeger was het mode torentjes met mannetjes te versieren, die men Jacques of Jan noemde en algemeen Jacquemarts heetten.

HANSKEN 'T KRIJGERKEN.

Op 't stadhuistorien van Oudenaarde staat ook een mannetje. Hij heet Hansken 't krijgerken. Een krijger is een soldaat.

Niet lang geleden moest Hansken naar beneden gehaald worden, want 't ventje moest noodzakelijk eens onder handen genomen worden, niet omdat hij kwaad had gedaan, maar omdat hij in deerniswekkenden staat verkeerde. Men vond toen in een zijner beenen een perkament, waarop vermeld stond, dat hij vroeger ook hersteld was geworden, ik meen omstreeks 1830. Toen Hansken weer stevig was en in een nieuw pakje zat, werd hij eerst in een plechtigen stoet rond de stede gevoerd en eindelijk weer onder 't gejuich der menigte op den toren geheschen. En daar staat nu de trouwe wachter der stad.

«»

DE IEPERSCHE KINDEREN.

Men verteld dat keizer Karel V. eens Ieper bezocht en de halle wilde hebben. Men kon het gebouw, 't symbool der Iepersche vrijheid niet afstaan, doch durfde doch ook geen bot weigerend antwoord geven, en daarom vroegen de magistraten wat bedenkingstijd... Vooral de opperburgemeester peinsde zich moe en mat... Zijn vrouw vroeg, wat hem toch zoo deerde en hij vertelde toen alles.

— Maar zei de vrouw, moet ge u daarom gek peizen... en zij gaf hem goeden raad.

Den volgenden dag antwoordde de burgemeester : « Majeseteit, gaarne geven we u de hallen ten geschenke, maar daar wij op dezelfde plaats een andere oprichten willen, verzoek ik u ze naar Brussel te willen meemen.»

— Die gedachte komt niet uit uw hoofd, antwoordde de vorst. En de burgemeester moest bekennen dat het voorstel van zijn echtgenoot kwam.

— Gij lieden van Ieper zijt kinderen, ge loopt aan den leiband uwer vrouw, schampte de keizer.

Maar anderzijds verhaalt men dat die bijnaam een eerenaam was toen de zoon van gravin Margaretha uit de gevangenis moest vrijgekocht worden, gaven de Ieperlingen zoo veel dat de gravin zei : « De Ieperlingen zijn onze kinderen ».

«»